

GIÁ BÁN	
ĐỒNG-PRÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm: 1.500	1.500
Sáu tháng: 750	750
Ba tháng: 375	375
Mua báo phải trả tiền trước theo và mandat gửi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN. — Al dùng quặng-cáo, việc riêng xin thương nghị trước.	

TIẾNG-DÂN

Chịu nhiệm kiêm Chủ bút
HUỠNH-THÚC-KHANG
Quản lý
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

LA VOIX DU PEUPLE

MỠI TUẦN XUẤT-BẢN HAI KỲ: THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

BÁO-QUÂN
Đường Đông-Ba-Hà
Giấy phép số 42
Giấy phép: TIẾNG-DÂN - Hà

Lời nói bay đi,
chữ viết còn lại.
(Verba volant, scripta
manent.)

VĂN CÓ PHẢI LÀ CÁI NGHỀ KHÔNG HỌC MÀ LÀM ĐƯỢC SÀO ?

Văn-tự với ngôn-ngữ công-dụng khác nhau thế nào ?

Nói đến văn, trước nhất phải hiểu văn là gì.

Từ loài người biết sáng-tạo văn tự để ghi chép công việc trên đời, và truyền đạt ý chí cho nhau, thì trên đường tiến-hóa chung đã bước tới một bước rất dài. Cái lâu đài văn-hóa trải mấy ngàn năm cho đến ngày nay và từ ngày nay trở đi, mở rộng chóng cao, nét tươi vẻ đẹp, nguy-nga tráng-lệ biết là nguồn nào mà cái nền tảng có một không hai, chính là văn-tự. Như người ta đã nói « văn tự là một bộ chìa - khóa dùng để mở cửa kho báu tàng quí-hóa của tạo-vật », nhờ có cái lợi-khi ấy, buồng não thiêng-liêng của loài người, mới du-nhập hấp-thụ những điều hay tốt trong vũ-trụ ; mà sự « học » là sự cần thiết trên con đường tiến-hóa, cứ dần dần mở rộng tiến tới mãi mà không thôi. Cứ trên lịch-sử đã qua mấy ngàn năm, ta có thể nói quyết rằng :

Từ xưa đến nay, từ Đông sang Tây, bất kỳ dân-tộc nào, học thì khôn, thì văn-minh, thì sống ; không học thì dại, thì dã-man, thì tiêu diệt. Mà nói đến sự học thì không sao rồi bộ chìa khóa mầu nhiệm nói trên.

(Trước chưa có văn tự, người ta vẫn có học, nhưng theo lối chim học bay, thú học chạy ; chỉ sau khi có văn-tự mới có thứ học đặc-biệt riêng cho loài người.)

Văn-tự có công ơn to lớn với loài người như thế, nay thử xét xem văn-tự với ngôn-ngữ, công dụng khác nhau thế nào ? Nguyên đầu tiên chế ra văn-tự, không có ý nghĩa gì khác hơn là để ra một thứ dấu hiệu để thay lời nói và tiện việc ghi nhớ mà thôi, (văn-tự nào cũng thế). Dần dần thì khôn loại người càng ngày càng mở mang, công việc trong đời càng ngày càng phức-tạp, trong khi ứng phó và giao-thiệp với hoàn-cảnh, nhân chỗ từng trải và so-sánh, mà người đời thấy rõ một cái thực-chương rằng : Chỉ một phần tiếng nói suông có hồi xem ra chật hẹp không đủ ứng phó cho vừa ý ; có thêm một phần văn-tự vào, không những bổ được chỗ khuyết-diểm bất tiện trên, mà phạm-vi của tiếng nói lại càng to rộng hơn và có cái mãnh-lực vô-hình nữa. Xin kể qua mấy điều sau này :

Lưu - hành được rộng. — Ngôn ngữ thì chỉ người có gặp mặt nhau, nói chuyện với

nhau thì mới hiểu ý-chỉ nhau, còn bao nhiêu người không gặp mặt, không nghe nói thì không thể nào hiểu nhau được. Đến văn-tự thì người ở phương Đông, kể ở phương Tây, cách nhau xa lắc xa lơ, một đời không quen biết qua lại với nhau, mà chỉ xem chữ ghi trên mặt giấy, tự nhiên hiểu ý nhau ; trên đường giao hoán ý thức, bốn biển không khác gì một nhà.

Phổ cập được nhiều. — Dùng lời nói để truyền đạt ý thức, đầu tiên-trường ca-viên, người dự nghe đông đến bao nhiêu cũng là một số có hạn, có thể đếm được. Đến như văn-tự thì chỉ một tờ giấy, một quyển sách, mà thử kể số người đọc người xem, có hồi đến như

(Xem tiếp trang nhì)
Mính - Viên

NGÀY 1ER MAI

BẮC-KỲ
Ngày 1er Mai, ở Bắc-kỳ, vì chính phủ phòng ngừa căn bệnh không xảy ra việc gì quan trọng ; chỉ có bắt bớ một dôi người lính nghỉ thôi.

TRUNG - KỲ

NGHỆ-AN. — Trong đêm 29-30 Avril, hai đồn lính khố xanh Yên-thái (phủ Hưng-nghuyên) và Hoàn-lê (huyện Nam-dân) dùng súng mà giải tán hai đám biểu tình độ 400 người có rựa mác : 50 người chết.

Sáng ngày 30 Avril, về phía Bắc Phủ-diên, một toán biểu tình độ 200 người cầm cờ đỏ kéo đánh đồn Đông-tháp. Lính cũng dùng súng mà giải tán : 28 người chết.

Sáng hôm 2 Mai, quan Công sứ xét lại thì trong đêm 30 Avril và cả ngày 1er Mai không có việc gì đáng nói.

HÀ-TĨNH. — Ngày 29 Avril, lính đồn Lạc-thiên giải tán một đám biểu tình khá đông : 40 người chết.

Trong miền ấy, có hai chiếc đò bị phá, một viên chánh tổng và một viên phó tổng bị mất tích.

Sáng ngày 30 Avril, cách tỉnh lỵ 12 km, đường gầy thép bị cắt đứt. Mấy chiếc tàu bay đi thăm thính trong ngày 1er Mai không có tin gì lạ.

QUẢNG-NGÃI. — Ngày 1er Mai, lúc 6 giờ, ở làng Trá-ninh, một đội lính lê dương dùng súng giải tán một đám cộng sản : 20 người chết hoặc bị thương.

Lúc 8 giờ sáng ở làng Phú-pho cũng có giải tán một đám biểu tình khá đông : 5 người chết hoặc bị thương.

Lúc 9 giờ, một nghìn đảng viên cộng sản kéo đến huyện lỵ Sơn-tĩnh. Lính lê dương đóng tại huyện đó, họ giải tán theo lệ rồi bắn : 30 người chết hoặc bị thương.

NAM - KỲ
Sáng ngày 1er Mai, ở miền Toàn-phủ, tỉnh Bắc-tre, có một đám biểu tình lính giải tán được, có 70 người.

bị bắt.
Ở Đức-bôa, tỉnh Chợ-lớn, cũng có một đám biểu tình, lính cũng giải tán được ; có 10 người bị bắt, trong số đó có 2 người bị thương.

TÀU
Thượng-bãi, 1er Mai. — Ngày 1er Mai ở Thượng-bãi rất bình tĩnh, không xảy ra việc gì hết.

NHẬT - BẢN
Đông kinh, 1er Mai. — Trong dịp 1er Mai tuy trời mưa, ở Đông kinh vẫn có một cuộc mít tin hợp hơn 15.000 thợ, trong số ấy có nhiều đàn bà và đại biểu các hội liên hiệp Cao lý. Cuộc « mít tin » xảy ra ở Shibaura, gần chùa thành Đông kinh. Sau cuộc « mít tin » thì bọn cộng sản đi riêu, có lính cảnh sát canh gác rất nghiêm nhặt, để cho bất hơn 500 người.

PHÁP
Ba lê, 1er Mai. — Buổi sáng ở Ba lê vẫn được bình tĩnh, các tàu điện đều đi lại như thường. Số thợ thuyền bỏ nhà máy không làm việc cũng ít. Trong các nhà máy dệt kim khí, chế chất hóa học, nhà in, có 50 phần trăm người nghỉ việc, ở « số Kiền trúc, nhà cửa, hầu hết các thợ thuyền đều nghỉ, hơn 40 người phải truyền đơn và làm huyện nào bị bắt. Chính phủ có bắt viên quản lý một tờ nhất báo sai dục quấy không tuân lệnh.

Ở các tỉnh, tình hình rất yên ổn. Theo như giấy của quan nội vụ thì từ 1930, nếu ở các thành phố có tăng số người bỏ nhà máy thì nhà máy cũng nghỉ việc.

Đến buổi chiều cũng không xảy ra việc gì, nên buổi tối không hề phòng mảy.

Các cuộc đi diễn và tụ họp tổ chức trong các thành phố đều xảy ra một cách bình tĩnh, lính cảnh sát không phải dùng vũ lực can thiệp. Số người bị bắt cả toàn quốc cũng ít, một số đóng không bị giữ lại.

Có tin ở Ba lê, cảnh binh phải can thiệp để bảo hộ cho báo quán Le Populaire mà dân chúng muốn phá để phản kháng việc ném truyền đơn.

Chỉ có một việc quan trọng xảy ra ở Bezons thuộc quận Seine-et-Oise. Một toán cộng sản do viên xã trưởng thuộc phái cộng sản chỉ huy xung đột với cảnh binh. Hai bên xung đột từ 5 giờ 10 phút. Hai viên cảnh, hai viên sen đâm bị ném đá bị thương. Lính sen đâm phải bắn súng, có nhiều người biểu tình bị thương.

Về buổi chiều trong miền này đề phòng rất nghiêm nhặt, không xảy ra các việc rắc rối.

NGA

Mos-cô, 1er Mai. — Quân lính đi điện trước, 1 triệu người đứng chào đón ở « Hồn-viên ». Sau quân đội có thợ thuyền đi Ngày hội làm luôn trong hai ngày.

BÝ
Bruxelles, 1er Mai. — Ngày 1er Mai, khắp trong nước được « em tít ». Biểu tình kéo đi khắp các đường trong các thành phố lớn.

TÂY-BAN-NHÀ

Barcelone 1er Mai. — Trong một cuộc biểu tình thợ thuyền, đảng viên cộng sản xen vào bắn nhiều phát súng. Một người cảnh binh bị chết, và hai người bị thương. Cảnh binh dẹp được.

QUAN TOÀN - QUYỀN
ROBIN ĐỊNH LẬP CHÂU
QUẬN Ở VINH-HÀ-TỈNH
VÀ QUẢNG-NGÃI

Mời rồi quan Toàn quyền đã ra 3 cái nghị định, lập châu quận ở Vinh, Hà Tĩnh và Quảng Ngãi.

Ở VINH. — Quận mới sẽ thừa phần đất của phủ Anh sơn và huyện Thanh chương, chỗ quan quân cai trị là Bồ Lương.

Ở HÀ-TĨNH. — Sẽ có hai quận : quận thứ nhất gần phủ Đức Thọ, Nhà cai trị ở Linh cảm. Quận thứ hai gần huyện Can Lộc, Nhà cai trị ở Can Lộc.

Ở QUẢNG-NGÃI. Hai quận mới ở Sơn Tinh và Mộ đức.

Hiện thời, các quận ấy phải ở dưới quyền các quan võ. Các ông quận về ngạch binh này, ngoài số binh lính của mình, được đóng hai lính mã tà, và cảnh sát đóng ở phần đất cai trị của mình. — Các ngài thay mặt cho quân công sứ chỗ nào để đối phó với dân sự và các quan viên ở tại quận.

Xem bài:
Đông-Dương tại
Hạ-nghị-viên Pháp
đăng ở trang ba

Một nhà phi hành Nhật ở
không cao
15000 thước sa xuống
mà khỏi chết

Một nhà phi hành Nhật, họ Y đang, ngày 9-4-31, tại trường phi hành Lập xuân, cất chiếc máy bay theo bay lên đến 20.000 thước. Hồi nhiên máy bị trở ngại, cánh máy ngừng lại, cử một đường thẳng sa xuống đất. Nhà phi hành ở trong máy thoát ra mở cái dù cứu mạng, độ độ cao 15.000 thước buông xuống, lênh đênh giữa khoảng không 17 phút đồng hồ, rồi sa xuống đất, may không việc gì. Những người ở mặt đất trông thấy, ai cũng dè dặt hỏi mà le lưỡi.

VĂN-VĂN

Thăm chùa Bế
(Đông-Ngạc)

Cánh thông khua mở, gió gấm
Thăm cảnh đây, ai khỏi đoạn trường.
Giận đồ cây tơ chùa vắng chọi,
Làng xa sự vắng bụi ngôi sương.
Bia tôn nhâm nhô kia rêu đá,
Hoành cổ cheo leo lại chữ vàng.
Lầu lạng ngời nghe con cuộc gọi,
Lực mình muốn rửa cái tang thương.

Đinh xuân Nguyễn-gia-Trụ

Đi đêm

Một mình một bóng quàng đường xa,
Từng quốc kêu gọi lần tiếng gà.
Gió thổi cây reo, ngõ vắng vắng,
Đám tàn bóng sáng, ngõ sao sa.
Từng cơn bão lộng mây trầm nất,
Không vắng bóng khách nhớ nhà.
Quanh quần trước sau ai ấy ban ?
Vầng trăng lờ lờ vẫn theo ta.

Đi đêm

Đi đêm

Đi đêm

Đi đêm

Đi đêm

Đi đêm

Đi đêm

Đi đêm

CHUYÊN HAY
Tiếng An-nam
cũng nhiều nghĩa

Theo sách thánh kinh của Thiên-chúa giáo thì loài người là sơ thì chỉ nói một thứ tiếng. Đến hồi con cháu ông Noé ngỗ nghịch muốn hiệp lực lại mà dựng một cái tháp cao thấu trời để tránh cái nạn hồng thủy, thì trong khi xây tháp Chúa phạt bắt mỗi người nói một thứ tiếng, thành ra không ai hiểu được ai, nên không thể tiến hành công việc, mà nhà chung phải bỏ. Từ đó mới có các thứ tiếng khác nhau.

Thánh kinh dạy như vậy, nhưng Lạc-nhân không biết có quả vậy không ? Một đứa Lạc-nhân dám chắc là ngày nay tuy loài người đã theo địa-dư, phong-tục, và nhất là ngôn ngữ mà ở, lập thành đoàn thể quốc gia ; thế mà trong một quốc gia ngôn ngữ vị-tất đã đóng-những người trong một nước nhiều khi còn không hiểu tiếng nói của nhau nữa. Như ở Tàu, người Quảng-tây nói mà làm người Phước-kien không hiểu, người Hải-nam nói mà làm người Quảng-dông không hiểu. Cũng như ở Pháp, mỗi tỉnh đều có một thứ tiếng riêng. Đó là vì cái giọng nói khác nhau, mà không hiểu.

Nhưng đến khi đồng nói một thứ tiếng, đồng dùng một giọng nói, thế thì, cái đó có nhiều nghĩa không ? Không hiểu là vì chưa từng nghe đến tiếng ấy. Vì như một người

chương, mà nay nghe nói đến những tam giác học (trigonometrie), những (sinus, cosinus) ... thì bảo hiểu sao được ! Cũng như đối với những người nghe nói « triết-học » mà hỏi là « con gì ? », thì có nói luận-lý-học, (logique) hình-nhị-tượng-học (métaphysique) đều họ có tại, nhưng cũng chẳng khác chi điếc ...

Một có nữa làm cho người đồng một ngôn ngữ mà không hiểu nhau, là khi nói bóng, nói gió. Những lời này nói ra chỉ những người nào có tinh ý mới hiểu được. Lại có khi không những nói bóng nói gió, mà còn « nói lái » đem cả chữ cả câu đặt trợn ngược, để làm đầu đuôi, chỉ những người đã được mách bảo mới hiểu thôi. Vì dụ bọn trộm cướp nói chuyện với nhau, thì người thường không sao hiểu được, vì chẳng dùng toàn tiếng riêng cả. Một cái ví dụ nữa :

Thường thường cái quan niệm về giàu, nghèo, tốt, xấu, của ta nó có hơi nhất định ; hề nhiều của thì giàu, ít thì nghèo ; ăn ở phải phép, làm hết bổn phận theo lương tâm mình, đáng như nhúc, đáng khấp sự là tốt, trái lại là xấu. Thế mà có một hạng người họ không hiểu như vậy ! Một hôm ông phủ nọ bị dời vào tỉnh trong rất xa ... Trong nhà lại cả cũng bàn luận về cái hại mới mà quan sắp lỵ đến. Ai cũng cho là một hại rất « lớn ». Vì sao ? Vì dân sự chưa biết học, chưa biết đọc báo, còn ngu dốt, sai gì làm nấy, muốn gì được nấy ; hề nghe ai hăm dọa đưa gì là vội ngay đi thưa với bậc trên, nếu có làm chuyện phi vi cũng không ai dám nói. Vì thế mà gọi là hại « lớn » hay là « dễ làm ăn ». Tiếng « lớn » hoặc « dễ làm ăn » này có làm người không hiểu.

Ấy đó, tiếng An-nam mình coi không ra chỉ mà cũng làm nghĩa khác khuất, ai có muốn làm tự điển tiếng nam phải nên chú ý. Lạc-nhân

Hiệp-dịnh Đức Áo với
chính-cuộc Âu-châu
sau này

Qua đầu năm nay thì 5 nước : La - mã - nh - u, Nam - tư lập-phu, Hung-gia-ly, Tiệp-khắc và Ba-lan vì sự không đồng ý trong công việc hiệp-hợp một cách đồng minh về công nghiệp và quan thuế. Nhân thế Đức nghĩ rằng mình là một nước kỹ nghệ, cần phải đi huân với một nước nông nghiệp lớn để mở rộng lối hoạt động và đường kinh tế của mình, nên mới cùng nước Áo, là nước có quan hệ với mình trên lịch sử đã lâu đời, kết thành cuộc hiệp định. Xét cái tình thế hiệp định ấy là lấy kinh tế, đồng hóa làm cốt yếu, nói rõ là nông nghiệp của Áo và công nghiệp của Đức hợp chung làm một. Hạn đầu dùng thủ đoạn công nhân giao dịch, cùng nhau giúp đỡ rồi dần dần phá tan bức tường ngăn trở về đường quan hệ của hai nước, cho kinh tế hai nước được liên hợp một cách hoàn toàn. Ấy là cái ý tưởng hai bên đều muốn như thế. Lạc mới, bọn công nghiệp giới của Áo có ý không tán đồng, sắp cùng nhau phản đối, nhưng công nghiệp giới của Đức lại tán đồng, sẵn sàng từ chối với công nghệ Áo.

Việc này, vì thế mà phương trận phân đối kia mới được giở lên sóng lừng. Xem cuộc hiệp định này, một ngoài vẫn là một sự dễ hiểu nhau trên đường kinh tế, mà kẻ đương đương hai nước Đức Áo cũng đòi ba lần tuyên bố là không một mảy gì có dính cái ý chính trị ngoại giao. Nhưng kinh tế dễ kết hợp thì ở trong tự nhiên sẽ tạo thành một mối quan hệ về chính trị, không còn phải nghĩ ngợi gì nữa.

Vi cái lẽ ấy mà dư luận nước Pháp đối với hiệp định kia phê bình công kích rất nghiêm. Phải cực đoan thì tỏ ý muốn can thiệp thẳng tay, các phái hữu thì muốn lấy sức kinh tế mà để nên Đức, phản nhiều lại muốn đem hiệp định Đức Áo ra trình viện hành chính Quốc-tế liên-minh (S. D. N.).

Nói vắn tắt, làm lý người Pháp cho là hiệp định Đức Áo sẽ phá hoại thuyết Âu - châu liên bang (Pancurope) của ông Briand (ngoại giao tổng trưởng Pháp) nên quyết lợi dụng Quốc-tế liên-minh để kiểm chế.

Đó là bên người Pháp. Bên người Đức cũng không chịu nhường nhịn. Vừa rồi Thủ-tướng Đức tuyên bố cụ tuyệt không chịu đem hiệp định ấy trình Quốc-tế liên-minh mà nhân dân trong nước cũng tỏ lòng địch khái, làm hậu thuẫn cho chính phủ để chống lại với nước ngoài.

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

Kiểm duyệt bỏ

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ

JOB

VĂN CÓ PHẢI CÁI NƠI KHÔNG HỌC MÀ LÀM ĐƯỢC SAO?

Tiếp theo trang nhất cái sông Hằng-hà không sao kể xiết. Con đường truyền-bá có vẻ bao la vô hạn. Chưa nói lối in hoạt bản ngày nay, dầu cho lối viết bằng tay thuở trước cũng đã có vẻ truyền rộng như thế.

Lưu truyền được lâu. — Lời nói chỉ đạo đạt với người đồng thời với mình mà thôi, còn người sinh trước đời mình hoặc sau đời mình, thì không nghe được. Đến văn-tự thì dầu người trên đời thượng cổ, mình xem văn-tự cũng hiểu được ý-kiến người ấy là thế nào; mà người sinh sau cách mấy ngàn năm, muốn biết ý nghĩa, xem những bài văn lưu truyền cũng đủ rõ. Lập luận là một điều bất hủ (không tiêu-diệt); câu ấy thật có chừng thực rõ ràng.

It chỗ sai lầm. — Lời nói truyền-khẩu nhau trải qua là miệng 3 người, trong đó thì ít nhất, không thêm thì bớt, không thể nào mà còn nguyên như lời nói của người đầu tiên. Trên lịch-sử mà làm chuyện hoang đường huyền hoặc, chính vì cái lối truyền miệng không bằng cứ ấy. Đến văn-tự thì mực đen giấy trắng, một lần ghi vào, không khác gì rựa chặt xuống đất, dính đóng vào cây, vết tích rõ ràng, không thay đổi và phải lại được. Thế tre nạt từ đời Thượng-cổ, mà xem ra như nét khắc nơi khuôn vàng; câu ca dao xuất từ miệng trẻ con, mà đọc lại nghe như tiếng nói diễn thoại. Tuy văn-tự cũng có sai, « là hoa thanh ngư, ô hóa ra mà » 魚 花 華, song so với cái lầm lạc của sự truyền khẩu cũng giảm bớt đến muôn ngàn phần.

Xem mấy điều trên thì rõ công-dụng văn-tự, rộng lớn hơn ngàn-ngũ không ai cãi chối được.

Chỗ văn-tự vớingôn-ngữ khác nhau như thế mà công-dụng của văn-tự như thế, nên từ có văn-tự mà sự học làm văn thanh ra một việc quan-yếu cần thiết trong bộ lịch-sử tiến hóa của loài người. (Còn nữa)

Ai đau răng?

Ông Tạ-duy-Hiến nay làm tại nhà thương tây Tourane (consultation Européenne) buổi mai từ 7 giờ đến 11, buổi chiều từ 1 giờ đến 3 giờ. Ông ở Tourane độ 1 tháng, rồi đi Quinhon và Nha-trang.

Kính ở HUẾ có ai cần chữa răng, thì hỏi M. Minh, xếp ga; ông sẽ ra giúp bà con một tuần lễ miễn phí. Q. C.

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

THỪA THIÊN

Nạn xe lửa

Tại ga Lang - cò, hồi 4 giờ chiều 3 Mai, khi chuyến xe chiều Tourane — Huế ngừng lại, thì có xảy ra một cái nạn, mà một người cu-ly đường rầy phải bỏ mạng.

Người cu-ly này tên là Lợi. Lợi đến trước một cái toa xe để chờ một toa khác đến dừng móc vào. Đang lẽ là đường tránh một bên chờ cho chiếc xe kia ngừng, mới tới móc; nhưng vì vội y, Lợi đứng giữa chỗ hai toa tòng nhau, nên khi hai toa xe sát nhau thì ép dầu Lợi, phải dẹp xuống bầm. Đem Lợi lên xe chở về Huế, nhưng ra đến ga Thanh thủy thì Lợi đã tắt hơi.

Ph. S.

Sét đánh người

Chiều hôm 1er Mai 14 (Annam vừa qua, trong cơn mưa to sét lớn, bỗng không xảy ra một việc rất lạ thường làm sau này: ở giữa khoảng ruộng làng, có một người nông dân, tên Nguyễn Phú vang, có bảy người đương làm, cầm cuốc đi. Trong cơn sấm sét một người trong bọn, cuốc đất lên là Trương Nâu bị sét đánh chết. Trước khi nghe sét mấy người đều chạy trốn, tên Nâu đã vào một cái miếu gần đó để nép, nhưng lại người ông thân kia không cuốc được cho. Nâu chết mà ông ta cũng tan cửa nát nhà....

Được tin làng báo quan về khám rớt thì người uống trà đã đem chén bữa mười sáu.

D. L.

THANH HÓA

Không hiểu

Tên (Thân, tên Khế làng Bội-bưng (tên Khế trước đã can ăn cường đạo) và tên Vi làng Hoàng nhĩa (hai làng này cùng chung một địa bộ; l. u. ở làng Hành vĩ, phủ Hoàng hóa, vì tranh đất công của làng không được, rồi lũng mẹ đồng dân, toàn sinh sự nọ kia. Ngày 14 tháng 11 năm ngoái, dân hai làng làm giết kẻ tại tỉnh, chúng nó đã mặc áo có chữ số rồi. Nay thấy tên Thân và tên Vi đi về, mà dân làng không hề tiếp được một từ sức nói về sự ấy, không hiểu tại sao?

Minh minh

Có tráp đạo mới an dân

Ở làng Nguyệt viên, tổng Từ quang, phủ Hoàng hóa, năm 1926, tên Tài cũng mấy tên khác đến cướp nhà tên Kê làng Hột hưng, bị dân làng bắt được, đã phải chịu án cường đạo mấy năm. Nay nó đã mãn hạn được về, lại dõ dỏi cũ, ban đêm thường tới làng Hoàng nhĩa và Bội hưng cướp bóc. Nguyên hai làng này liền giáp ba tổng, làm đường nhiều ngã, gia dĩ lần này tại hạn ruộng đồng bỏ khô, chúng nó đi ngang đồng mà tràn xuống không tài nào mà tuần giữ cho suốt hết được. Đêm 19 Avril 1931, chúng nó kéo nhau vào nhà tên Kênh (người làng Bội hưng, đôi dóm lên trời lớn, rồi giết lấy cớ và truyền chủ nhà không được kén la, khi nó ra khỏi, chủ nhà la to, phu đoàn và dân làng chạy đến đuổi theo đến

dầu làng thì chúng nó chạy thoát, không thể nào mà đuổi được nữa. Bọn cướp này không ai dám ra mặt mà nói động đến nó, sợ nó báo thù. Mong quan trên trừng trị thế nào cho dân được yên.

Mất ngủ

HÀNG

Tòa Kiểm duyệt bỏ

Ăn không có, khó đến phần. Hồi tháng Septembre, Octobre vì mất mùa, vì mưa lụt, nên sinh cướp vặt, các lý trưởng trình báo thế nào mà nay lý trưởng Quyền đóng và lý trưởng Cầu thượng thuộc huyện Cẩm xuyên bị thảo án và phạt 30\$00.

Bất nhẫn tâm

Triều gán, mồng dơi, đi lù bảy, lù ba mấy người dân bà than với nhau rằng: « Tên thường lý, thuế nặng quá! Nô lấy ở xu mà ở chợ khác chỉ một xu thôi! Tính thuế chợ, thì bọn dân bà ta đồng niên chịu xấp mấy ngàn ông! Hồi ra mới biết tên Thường lý lấy thuế chợ Chúa thuộc tổng Mỹ duệ, huyện Cẩm xuyên. Chợ ấy trên bộ dưới thủy, mà không được phần thành vì thuế thu cao quá.

Bất nhẫn tâm

Cái đập làm lở đờ. Đà - hạ làng Xuân lâu, Bốc nguyên năm 1927, chánh phủ cho số bạc 1010\$, làm được cái đập ở làng Xuân lâu. Làm vừa xong chưa kịp mừng, đã bị mưa lụt lớn ngập thò, lở là vì cái đập không phải khai qua hòn núi bằng, công lo quá, khai còn hẹp, nên nước tự lại giữa công.

Dan lại cáo

QUẢNG NAM

Cái giá trị miếng thịt làng. Làng Phú nhinch chúng tôi (tổng Phước Lợi, phủ Tam kỳ: năm Bảo đại thứ hai, có bốn nhau làm chương trình tiến dâm tế công, hiệp mấy món tiền lưu trữ mùa tháng sáu và mùa tháng chạp, cho vay lấy lãi, để công vào công nha việc làng, may rộng ra lo việc sửa thuế cho dân. Đến năm kia (tính công và công nha, còn vốn được 320\$ vô số minh bạch. Trong số đó Hương mục Huỳnh Bân cũng Hương kiểm Đào Thiệu đều có vay, mà Hương kiểm có trả lời, còn Hương mục cả vốn lãi không trả xu nào. Đến mùa tháng 6 năm ngoái làng có lễ cúng kỵ an, theo lệ xưa nay, lễ đương chức nào không đến dự lễ, thì làng không biếu. Thiệu không đến bằng phần biếu, để lòng cảm giận, mới cạy kê công Bân loan mượn phá bại.

Ngày 23 tháng 6, có người vay đến làng tỉnh trả bạc. Bân sai Thiệu đến gây việc nói bạc lời nặng nề, chửi mắng làng. Dân cũng háo cựa lấy cớ kiện lên quan, lại thêm một khoản mượn chuyện canh

phòng mà dạn nạn dân nghèo, (đánh dân mục Lê Lựu).

Qua mùa tháng chạp, hai chủ lại rủ một chủ xã đoàn không trả nợ làng. Làng có đơn trình với quan địa phương mà chưa thấy đòi xử gì. Vì một miếng thịt làng mà sanno ra làm việc. Giá trị miếng thịt làng cũng to thế!

Người dân làng

NAM-KỲ

Đem 886 tù phạm đi đầy Inini

100 tù phạm ở Côn lớn trốn

Theo báo Impartial thì có 100 tù phạm ở Côn lớn vì sự phải đầy đi Inini nên trốn.

Số tù phạm đầy đi Inini định là 365 người.

16 người ở Hanoi giải vào Saigon cũng sẽ thêm vào số ấy. Trong số ấy có lính khổ đồ khởi nghị ở Yên Bái.

Người làm công bút lương, chủ phố bớt tiền thuế phố

Cuối năm ngoài cáo đều bữa này, ở Cholon là nơi buôn bán lam ăn thuận lợi bấy lâu, càng ngày càng thấy sa sút. Hàng hóa trầm trù chi bán cũng không chạy, các xưởng chế tạo quần, nhiều phải đóng cửa nghỉ. Nghe nói bước sang đầu năm 1931 đến nay các tiệm khách trú trả lại đến 1200 cái giấy thuê sinh lý.

Bởi do bọn công nhân có nhiều kẻ bị thất nghiệp, còn kẻ nào có công việc làm lại bị giảm lương xuống. Như hồi trước lương mỗi tháng 10 đồng thì bây giờ còn 6, 7 thôi. Gặp hồi khó khăn như vậy, bởi lẽ còn hơn ngoài không, cho nên dân lệ giảm cũng phải bóp bụng mà chịu.

Những người làm công đó đều ở phố thuê cả. Họ đến lấy củ giảm lương mà yếu cầu chủ phố cũng bớt tiền thuê phố cho họ, nếu không thì họ không lấy gì mà trả cho chủ. Có mấy chủ phố đã lảng lờng cự cự giá phố rồi.

T. L.

CÔNG - THAI

NHỮNG SỐ QUỐC - TRÁI

trúng trong mấy kỳ xổ số trước mà chưa nhận

Những số sau này trúng 100\$00 (Tiếp theo)

76 329	78 671	80 008	84 603	87 181
76 351	78 677	81 048	84 685	87 235
76 372	78 683	81 052	84 729	87 292
76 381	78 687	81 230	84 785	87 330
76 385	78 689	81 263	84 835	87 346
76 436	78 707	81 484	84 901	87 374
76 443	78 713	81 560	84 922	87 372
76 455	78 716	81 594	84 939	87 459
76 472	78 718	81 649	84 941	87 465
76 474	78 726	81 690	84 990	87 483
76 500	78 749	81 746	85 021	87 501
76 536	78 753	81 762	85 022	87 547
76 559	78 758	81 803	85 030	87 600
77 003	78 763	81 964	85 036	87 644
77 015	78 794	81 971	85 070	87 682
77 030	78 796	81 971	85 178	87 698
77 038	78 798	81 982	85 190	87 711
77 039	78 808	81 985	85 190	87 711
77 051	78 840	81 988	85 261	87 722
77 068	78 865	81 990	85 321	87 747
77 141	78 875	81 991	85 463	87 730
77 173	78 882	81 992	85 489	87 732
77 196	78 913	82 456	85 543	87 753
77 200	78 915	82 467	85 533	87 746
77 219	78 940	82 642	85 541	87 834
77 226	78 996	82 982	85 549	87 875
77 252	79 021	83 344	85 569	87 935
77 257	79 042	83 061	85 570	87 966
77 258	79 063	83 065	85 587	88 049
77 258	79 080	83 070	85 605	88 046
77 264	79 087	83 098	85 618	88 088
77 289	79 111	83 113	85 618	88 090
77 353	79 126	83 115	85 636	88 130
77 374	79 146	83 123	85 642	88 219
77 424	79 207	83 180	85 655	88 323
77 450	79 221	83 220	85 665	88 362
77 500	79 251	83 342	85 675	88 483
77 516	79 270	83 344	85 680	88 497
77 526	79 286	83 369	85 692	88 589
77 563	79 326	83 389	85 718	88 712
77 613	79 333	83 394	85 736	88 716
77 637	79 326	83 433	85 756	88 717
77 640	79 435	83 460	85 783	88 765
77 661	79 465	83 471	85 792	88 843
77 703	79 488	83 481	85 818	88 847
77 803	79 488	83 543	85 822	88 873
77 912	79 638	83 554	85 898	88 896
78 039	79 644	83 558	85 942	88 897
78 215	79 687	83 561	85 951	89 031
78 322	79 717	83 563	85 955	89 077
78 327	79 726	83 564	85 975	89 079
78 334	79 863	83 578	85 977	89 083
78 363	79 871	83 589	85 142	89 214
78 367	79 897	83 601	85 179	89 292
78 399	79 904	83 683	85 191	89 328
78 417	79 915	84 011	85 378	89 332
78 428	79 917	84 027	85 498	89 337
78 430	79 920	84 029	85 722	89 348
78 464	79 921	84 225	85 734	89 514
78 476	79 931	84 243	85 768	89 539
78 490	79 963	84 258	85 834	89 575
78 499	79 993	84 278	85 908	89 577
78 500	79 996	84 286	85 945	89 588
78 506	80 007	84 562	85 989	89 599
78 508	80 433	84 577	87 026	89 640
78 560	80 440	84 586	87 034	89 644
78 610	80 501	84 589	87 074	89 654
78 613	80 525	84 591	87 107	89 726
78 621	80 528	84 595	87 151	89 703
78 643	80 534	84 598	87 178	89 805

(Còn nữa)

SỰ BẤT CÔNG TRONG THÈ-GIỚI

Tiếp theo

Phương sách đối phó nạn thất nghiệp. — Cái nạn bất công ở các xứ mà kỹ nghệ phát hơn canh nông, thì lại càng nguy hiểm. Vì vậy nên Anh-quốc là khổ khổ đau khổ về phương diện ấy. Số người không có làm đến một phần năm dân số trong xứ. Chánh phủ cũng rằng hết sức mà đối phó với cái tai nạn ấy. Từ tháng tư cho đến tháng mười năm ngoài, phải cho dân không việc làm đến cả 12 triệu bạc Anh, và xuất ra hết 40 triệu mà thi hành các công việc tạo tác để dùng bớt nạn công về ngoài ấy. Tuy thế, cái nạn kia coi cũng tàn tới mức nữa. Chánh phủ lao động của Mac Donald có từ hoạch nhiều phương cách đối phó: như là tăng thêm một năm số năm cưỡng bách trẻ con phải đi học (việc này lâu cho nhà nước đến 775 triệu quan Pháp, nào là các thợ già về quá 60 tuổi thì cấp dưỡng cho hưu trí ngay, nào là làm một môn công thất đến 100 triệu bạc Anh để làm các việc công ích để ra diên khi khắp các chốn thôn quê, cất nhà, đắp đường, mở mang, số diên thoại, v. v.) Lại khuyến dụ và mở mang việc nông-tang động dụ những bọn lao động ở thị thành lui bớt về đồng bãi.

Ở Huế-Kỳ, tổng thống Hoover cũng thi hành các việc tạo tác công ích mỗi năm mất từ 150 tới 200 triệu mỹ kim. Lại ở Tân Đảo đặt ra điều luật rất nghiêm khắc, các lãnh sự Mỹ ở ngoại dương chỉ được phép cho vào đất Mỹ những người nào mà không có thể làm tổn hại cho công khổ mà thôi.

Liên Đức, cái nạn thất nghiệp thật là nguy cấp lắm. Số dân không việc làm mỗi có 1 năm mà đã tăng lên gần bội. Nhưng ở Đức, cái nguyên nhân nạn thất nghiệp khác hơn ở Anh, một đảng lại dân sự bỏ việc ruộng nương toàn quả một đảng cuộc kỹ nghệ id chức không khéo, phương pháp và cơ khí đều theo xưa, cho nên hàng hóa sản xuất ra giá vốn rất đắt, khó tiêu thụ, vì vậy mà hàng hóa phải đi, thợ thuyền phải ngừng. Còn ở Đức thời lại khác hẳn, sự sản xuất làm theo phương pháp và cơ khí tân thời, tận thiện tận mỹ, hành thủ máy móc khéo léo thì ít

Bài thuốc chữa bệnh hồi-lộ

Quyền Du-lich Quảng-Binh được bà con cùng nơi hết sức hoan nghinh. Chúng tôi rất mừng.

Cónhiều anh em, chị em gửi thư hỏi quyền sách biểu không chữ hai câu Khuyển-Diệp nói về vấn đề chỉ. Vậy xin-trả lời chung rằng: Về quyền thư hai, chúng tôi định xuất bản « Bài thuốc chữa bệnh hồi-lộ », nhưng vì cái tên nghe ngảng ngảng, nên chúng tôi đã phải gọi cái « bài thuốc » ấy về Huế, để Cơ-Một và Tòa-Khâm duyệt trước đi đã. Miền tòa kiểm-duyệt làm xong công việc là chúng tôi sắp đặt đưa in ngay để biểu bà con cho sớm sớm.

Những ai muốn nhận sách biểu không hàng năm của Khuyển-Diệp, xin biên tên gửi ngay cho chúng tôi để chúng tôi dự trữ số sách phải in cho thừa đủ.

VIÊN-ĐỆ ĐỒNG-HỚ

CHỐNG NHƯ PHÉP TIỀN...

Chỉ trong một tuần lễ, thuốc BỒ-HUYẾT-KHU-PHONG có thể chữa khỏi các bệnh: Phong thấp, tê liệt, đau lưng, nhức xương v. v... của quý ông quý bà.

Nên hỏi tại các hiệu Đại-lý thuốc THAM-THIÊN-ĐƯƠNG.

HÀN-VIỆT TỪ-ĐIỂN: đương in

HƠN BA VẠN DANH TỪ - GIÁ BẠC MỖT:

lạng 101 7350 - lạng thường 8550

Nhận mua trước đặt cọc 1500

Đào-duy-Anh, Huế

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán lá: rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên trắng lợt. Người lớn con út đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các nhà thuốc ở Saigon và các hãng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE

(L. SARRHAU)

119-123 rue Catinat - SAIGON

(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

CÁN DÙNG MÉCANICIEN

Sở « Plantation STI » ở Pleiku (Annam) cần dùng người mécanicien cho rãnh chạy máy hơi Gazogène và cho biết chữa, đặt Magnétos xe hơi.

Plantation STI Pleiku

dụng như công, thêm chỉ phải tới đến 30 phần trăm người làm việc. Đã vậy, sự xuất cảng lại khó khăn, vì các nước khác tình thế khó khăn, bán ít mua nhiều, nên bọn nhơn công dư thừa kia khó kiếm chỗ làm, nhiều hậu làm hại cho thị trường lao động, tiền công thợ mỗi ngày càng sụt mãi. Các phương kế giải nạn thất nghiệp ở Đức cũng như ở các nước khác nhất là thị bản các công việc tạo tác công ích rất vi đại, nhưng sự thi hành ấy rất là khó khăn vì đồng tiền khốn khuyết, các thị xã phải vay bồi đến vài lời một phần. Vì thế nên cộng nhơn khuôn khổ, trong xã phải hội thảo đến. Cũng bởi nguyên cớ ấy mà trong kỳ tuyển cử vừa rồi, bọn quốc dân xã hội là bọn quá khích HITLER được thắng số đó. (Còn nữa)

Phan văn-Thiết

